

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความเสมอภาคตามเนื้อหาของคู่สมรสในสิทธิ
	การเลือกใช้ชื่อสกุลหลังสมรสตามพระราชบัญญัติ
	ชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548
ผู้เขียน	นางสาวทอกรักษ์ ใจการ
ปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการและแนวคิดของกฎหมายไทย เกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสตลอดจนการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวในแต่ละครั้ง โดยนำทฤษฎี นิติสตรีศาสตร์มาใช้วิเคราะห์ รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการ เลือกใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 อันเป็นกฎหมายที่ ใช้บังคับในปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ชื่อสกุลของ กลุ่มตัวอย่างในสังคมไทย รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างได้มีทัศนคติ และให้ความสำคัญในการเลือกใช้ชื่อ สกุลอย่างไร

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในเอกสารต่าง ๆ การ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่อำเภอเมือง เชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับนั้นมาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีนิติสตรีศาสตร์เป็นกรอบในการ วิจัย โดยได้ปรากฏผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตามบทบัญญัติในมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 เมื่อ พิจารณาถึงการให้สิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลแก่คู่สมรสหลังสมรสแล้ว ถือว่าคู่สมรสทั้งฝ่ายหญิงและ ฝ่ายชายได้รับสิทธิดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการว่าด้วยความเสมอภาคตาม รูปแบบของกลุ่มแนวคิดนิติสตรีเสรีนิยมที่เน้นการปฏิบัติต่อปัจเจกชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันใน ฐานะที่เหมือนกันด้วย เมื่อหญิงชายเหมือนกันจึงได้รับสิทธิในการเลือกใช้ชื่อสกุลอย่างเท่าเทียมกัน ด้วย

2. ตามวิธีการของแนวคิดนิติสตรีเสรีนิยมที่ได้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ไขกฎหมาย ให้มีความเสมอภาคตามรูปแบบนั้นถือเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้นเนื่องจากได้มีผลต่อการได้รับความ

เสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสมรสเพียงแค่วส่วนน้อย เพราะมีปัจจัยทางสังคมที่ทับถมกันมานานได้ส่งผลต่อวิถีคิดและการตัดสินใจเลือกใช้ชื่อสกุลของหญิงชายอย่างมาก จึงทำให้มีผลต่อการไม่ได้รับความเสมอภาคตามเนื้อหา และความเสมอภาคตามรูปแบบที่ปรากฏในบทบัญญัติของกฎหมายก็ไม่ได้เป็นสิ่งเดียวกับความเสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสมรส

3. เมื่อพิจารณาจากผลลัพธ์ของแนวคิดที่นำเอาปัจจัยทางสังคมมา มีผลต่อการเลือกใช้ชื่อสกุล ทำให้ทราบว่าวิถีคิดของหญิงชายต่อการเลือกใช้ชื่อสกุลมีลักษณะเป็นไปตามแบบเดิมในอดีต แม้ปรากฏบทบัญญัติของกฎหมายปัจจุบันว่าเป็นความเสมอภาคตามรูปแบบแล้วก็ตามซึ่งก็ไม่อาจมีผลมากนักต่อวิถีคิดนี้แต่อย่างใด โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสมรสที่สะท้อนจากแนวคิดของหญิงชายประกอบด้วยเรื่องความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวที่คำนึงถึงชื่อสกุลของชายเป็นที่ตั้ง ความคาดหวังในบทบาททางเพศของหญิงชาย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมของสังคมแบบเดิมที่ให้ความสำคัญกับชายมากกว่าหญิง ปัจจัยเหล่านี้ได้มีผลต่อหญิงชายได้นำเอาชื่อสกุลของชายมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกใช้ชื่อสกุล ซึ่งได้ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างชายทั้งหมดได้มีวิถีคิดในการเลือกใช้ชื่อสกุลของตน โดยไม่ได้เกิดจากหลักการความเสมอภาคที่ได้รับแต่ได้อิงกับเกณฑ์หรือยึดติดกับปัจจัยทางสังคม บทบาททางเพศและปัจจัยทางชีวภาพที่เข้าใจว่าตนเหนือกว่าหญิง ขณะเดียวกันก็ได้คาดหวังให้หญิงปฏิบัติตามบทบาททางเพศโดยให้หญิงเลือกใช้ชื่อสกุลของชายด้วย และหญิงส่วนใหญ่ก็ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมข้างต้นอย่างมากโดยแสดงออกถึงการยอมรับในบทบาททางเพศที่เป็นรองของตนและเหนือกว่าของชายด้วย ส่งผลให้หญิงส่วนใหญ่ยอมเลือกใช้ชื่อสกุลของชาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หญิงชายไม่ได้รับความเสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลเท่าที่ควร บทบัญญัติของกฎหมายจึงเป็นเพียงความเสมอภาคตามรูปแบบเท่านั้น

ดังนั้น หากปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลมากกว่าความเสมอภาคตามรูปแบบแล้ว การเน้นเพียงแค่ว่ากฎหมายมีความเสมอภาคตามรูปแบบเท่านั้นแต่ไม่พิจารณาถึงผลลัพธ์ที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังย่อมทำให้ไม่อาจเกิดผลในทางปฏิบัติได้มากนักหรือไม่อาจแก้ไขปัญหาการไม่ได้รับความเสมอภาคตามเนื้อหาในสิทธิการเลือกใช้ชื่อสกุลได้ในสังคมที่ยึดติดกับวัฒนธรรมเดิมหรือปัจจัยทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับชายเป็นหลักอย่างเหนียวแน่นได้แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้จึงควรส่งเสริมการตระหนักถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดการไม่ได้รับความเสมอภาคตามเนื้อหานี้ด้วย โดยควรปลูกฝัง พัฒนาวิถีคิด และยกระดับจิตสำนึกของหญิงชายในสังคมอย่างถูกต้องเพื่อเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การได้มาซึ่งความเสมอภาคตามเนื้อหาและเกิดความเป็นธรรมตามมาด้วย

Thesis Title	The Substantive Equality of the Conjugal Right to Choose a Family Name According to the Personal Names Act (No. 3) B.E. 2548
Author	Miss Tongrak Jaikarn
Degree	Master of Law
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Panarairat Srichaiyarat

ABSTRACT

The purpose of the research titled “The Substantive Equality of the Conjugal Right to Choose a Family Name According to the Personal Names Act (No. 3) B.E. 2548” is to study the principle and legal concept of family name throughout Thai history with the methods of Feminist Jurisprudence. The research is also an attempt to study the factors influential to the conjugal right to choose family name and the opinions of the sampling groups on choosing their family name.

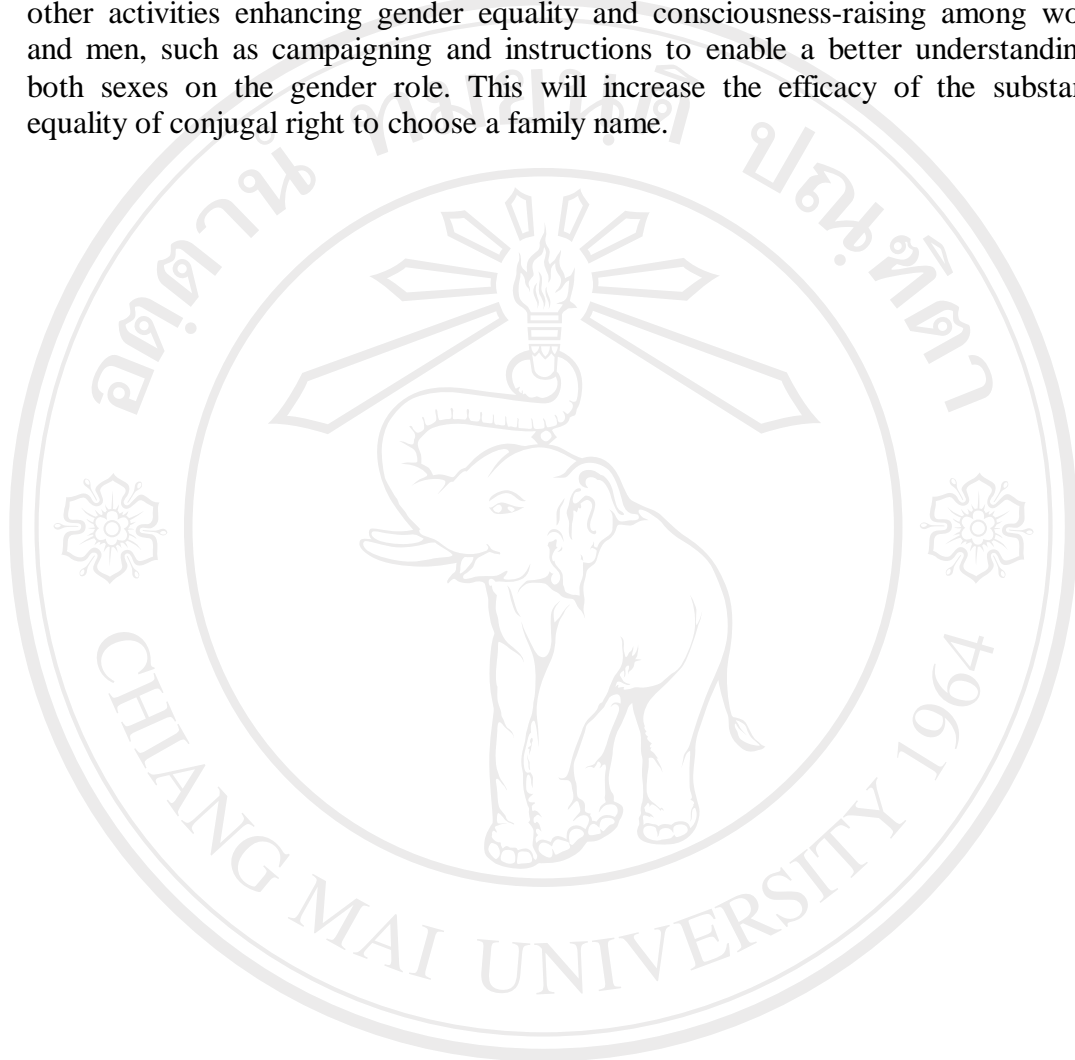
The researcher collected data from documentary research and the in-depth interview of experts, as well as the sampling groups in Chiang Mai's Amphur Muang. All research was analyzed with the theory of feminist jurisprudence and the results are:

1. Article 12 of the Personal Names Act (No. 3) B.E. 2548, is based on the concept of formal equality of liberal feminist jurisprudence that emphasizes equal treatment for all. Thus, woman and man are equal to choose a family name.

2. Although the liberal feminist jurisprudence emphasizing the amendments of the law has enabled the formal equality to be reached, this law has had little effect in practices, because there are other social factors which are also influential to choosing a family name. Thus, formal equality of conjugal right to choose a family name has not led to substantive equality in practice.

3. With regard to the social factors which influence the sampling groups in their choosing of the family name, the research finds that these include the relationship within family, the power relations, gender role expectation, culture, traditional beliefs and values of the patriarchy society system. The opinions of the sampling groups to choose their family name are relevant to the concept of patriarchy like the law in the past. This makes the substantive equality of conjugal right to choose one's family name ineffective.

Therefore, if the social factors are more influential to the people than the formal equality of law, the emphasis on just the law has had little effect. This is the result of the gender role in the family, along with the traditional beliefs and values. The researcher recommends that besides amendments of the law, we should support other activities enhancing gender equality and consciousness-raising among women and men, such as campaigning and instructions to enable a better understanding of both sexes on the gender role. This will increase the efficacy of the substantive equality of conjugal right to choose a family name.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved